

A „végső szavak – utolsó mondatok” gyűjteményből

Dr. Lukács Gyula

„Wer nicht von dreitausend Jahren
Sich weiss Rechenschaft zu geben,
Blieb in Dunkel unerfahrbar,
Mag von Tag zu Tag leben.”*
J.W. Goethe, 1749-1832.

Már gyermekkorunkban hallunk környezetünkől eligazító mondatokat a helyes életmódra, amelyeket ismételtnek nekünk, s mi magunkban hordozzuk azokat. Az évek során ezek háttérbe szorulnak, és újak kerülnek helyükre. Fél évszázada figyeltem fel azokra a szavakra és megállapításokra („mondatokra”), amelyek állandó kísérői életünknek (1). Kiválasztottam néhányat ezek közül.

„futni” és „erőlködni” kell állandóan

„Ha nem akarunk visszafelé haladni – futnunk kell.” (Pelagius, ?-418.) „Keveset tudunk, de az a bizonyosság sohasem hagyhat el bennünket, hogy a nehezett kell vállalnunk.” (R.M. Rilke, 1875-1926.) Ez egész életünkben érvényes: a gyermekkortól az utolsó napunkig. Az öregség sem békés, csendes korszak. Az életben végig kitartónak kell lenni.

rend és rendetlenség

„A legfontosabb képesség az, amely minden mást rendez.” (Bl. Pascal, 1623-1662.) „A rend az értelmet, a logikát tükrözi. A rendetlenség a dinamikus fantáziát, a teremtő képzelőerőt jelzi. A rend is, a rendetlenség a szellem gyümölcse.” A rendetlenség szinte észrevétlenül, mintegy „magától” keletkezik, a rendet azonban újra meg, újra meg kell teremtenünk magunkban és magunk körül egyaránt.

szeretet és szeretetreméltóság

„Én pedig megtanultam, hogy az emberek iránti szeretet az, ha megérezzük, mire van szükségük, és szenvedéseikből részt vállalunk.” (2) Szeretetreméltónak akkor tartanak bennünket mások, ha megérik a belőlünk felénk áradó szimpátia együttérzésünket és segítő cselekedeteinkkel is megnyerjük őket magunknak.

beleélés (empátia) és irgalmasság

„Ember vagyok és semmi, ami emberi nem lehet idegen számomra.” (Terrentius, Kr.e. 195-159.) Az empátiát (más lelki állapotában való beleélést), amely passzív tevékenység, követnie kell a cselekvő segítségnek. Ez utóbbit a régi szóhasználatban irgalmasság-

* Aki háromezer évről nem tud/Elszámolni magának,/Tanulságok híján sötétben marad,/Élhet egyik napról a másikra.

nak nevezték. Az irgalmasság testi cselekedetei: éhezőnek enni adni, szomjazókat meg-
 itatni, hontalanokat befogadni, ruhátlanokat öltöztetni, betegeket ápolni, foglyokat meg-
 látogatni. Az irgalmasság lelki cselekedetei: bűnösöket jóra inteni, tudatlanokat oktatni,
 kételkedőknek jó tanácsot adni, szomorúakat vigasztalni, az ellenünk vétőknek megbo-
 csátani, élőkért és holtakért imádkozni. (Katolikus Lexikon, 1996.) Ide soroljuk, hogy a
 szakmai és a tudományos munkában tudásunkat maradéktalanul átadjuk azoknak, akik-
 nek erre szükségük van. Mindezeket a viszonzás elvárása nélkül cselekedjük. Ma nem
 általánosan elterjedt szokás mások önzetlen segítse, a másokkal való törődés. Ezért lesz
 mindennapi életünk sivár és örömtelen, ami főleg az öregségben ölt kétségbeejtő mére-
 teket.

„tiktein en tó kaló” – szépségben nemzeni és szülni

A konzervatív vallásos felfogás szerint is az igazi szerelem legjobb leírását Platónnál
 (Kr.e. 427-347.) találjuk meg még ma is. Egy Diotima nevű asszony tanította meg Szók-
 ratészt (Kr.e. 469-399.) a szerelem lényegére. A szerelem: „A szépségben való nemzés
 és szülés vágya.” „És miért éppen a nemzés? Mert a nemzés örökéletű és halhatatlan a
 halandókban. S abból, amiben az előbb megállapodtunk, szükségképpen következik,
 hogy a jóval együtt a halhatatlanságra is vágyakozunk, ha egyszer annak a vágya, hogy
 a jó örökre a miénk legyen.” (Platón: A lakoma.) Az igazán szerelmes nő is és férfi is
 gyermeket akar kapcsolatukban. Nem vagyunk felkészülve arra, hogy az igazi szerelem
 életünkben több alkalommal is előfordulhat (egyesek szerint háromszor is). Nem biztos,
 hogy tudjuk hogyan kell – ha szükséges – elejét venni, vagy megfelelően irányítani azt.
 (Ortega y Gasset, H.: A szerelem.)

„anyásan szeretgetni a gyerekeket”

A gyerekek az igazi szerelem szerves részei és a gyermeki lét az emberiség egyik leg-
 nagyobb öröm-forrása. A régi perzsa mondás szerint: a legjobb íz a víz íze, a legjobb
 illat a kenyér illata, a legjobb szeretet a gyerek szeretete. Az anyák ösztönösen fogadják
 és viszonzják a gyermeki szeretetet. Az igazi férfiak is áhítozzák a gyermeki szerete-
 tet. Amikor megkérdezték Konfuciust (Kr.e. 551-479.), a nagy kínai bölcset, hogy mi-
 lyen élet lenne szíve-vágya, így válaszolt: „Az öregeknek békességet szeretnék teremte-
 ni, a barátaimhoz és a hozzám közelállókhoz hűséges szeretnék maradni és anyásan
 szeretgetném a gyerekeket.” (3)

a kisebbik rossz

Előfordulhat életünkben, hogy nem jó és rossz között, hanem két rossz közül kell az
 egyiket választanunk. „Két gonosz közül mindenkor a kisebbet kell választani.”
 (Kempis: Krisztus követéséről.) Vagyis nem azt, amelyiket könnyebb lenne elviselni,
 nem azt, amelyik kevesebb zavart okozna, hanem azt, amelyik a kisebb „gonosz”.

a fák tanítása

Szt. Bernát (1090-1153) mondásai: „Mindazt, amit a szent tanokból megtudtam, az er-
 dőkben és a réteken tanultam meg. Nem voltak más mestereim, mint a tölgyek és a бүк-
 kök.” (Huxley, A.: The Perennial Philosophy.) „A fák és a sziklák olyasmire tanítanak,

amit máshol nem hallasz.” (Leclercq, J.: Clairveaux-i Szt. Bernát.) Rendszeresen kell nagy fák között, erdőben járnunk, hogy alkalmassá váljunk üzeneteik, tanításaik befogadására.

Pombó apát hallgatása

„Teofil érsek egyszer Szkétába jött. A testvérek összejöttek, s így szóltak Pombó apát-hoz: „Mondj a püspöknek egy mondást, hogy abból hasznot merítsen.” Az aggastyán így válaszolt: „Ha hallgatásomból nem nyer semmit, akkor nem használ neki beszédem sem.” (Az első szerzetesek és remetéik életéből.) Környezetünkben nem találunk Pombó atyákat, hogy hallgatásukból okuljunk, de megmaradtak minden idők sok bölcsének írásai, amelyek javarésze magyarul is hozzáférhető, ezekből kell merítenünk. A jó könyvek c. összeállításban (4) 28 ilyen mű található. Könyvtárunk polcán kell lenniök a következőknek:

Arisztotelész: Nikomakhoszi etika
 Kempis: Krisztus követéséről
 Konfucius: Beszélgetések és mondások
 Lao-Ce: Az Út és Erény könyve (Tao te king)
 Platón: A lakoma
 Platón: Az állam
 Ószövetségi és Újszövetségi Szentírás

Jegyzetek

1. Lukács Gyula: Útmutatások a jó életre. Gondolatok, mondások, történetek. *Műszerügyi és Mérés-technikai Közlemények*, 69. szám. 2002. 57-62. p.
2. „Mosche Löw, a sassowi rabbi mesélte: „Egy paraszttól tanultam meg hogyan kell szeretni az embereket. A paraszt a többi másikkal a csapszékben ült és ivott. Valamennyien hosszasan hallgattak, amikor azonban a bor meglágyította a paraszt szívét, így szólt a szomszédjához: „Mondd meg szeretsz-e te engem vagy nem szeretsz engem?” A kérdezett így válaszolt: „Én nagyon szeretlek téged.” Ő azonban így folytatta: „Azt mondod, hogy szeretsz engem és nem tudod, hogy mi hiányzik nekem. Ha igazán szeretnél, tudnád.” A másik erre egy szót sem tudott szólni, és a paraszt, aki kérdezett, megint hallgatott, mint azelőtt. Én pedig megtanultam, hogy az emberek iránti szeretet, ha megérezzük mire van szükségük, és a szenvedéseikből részt vállalunk.” (Huber, Martin: *Die Erzählungen der Chassidim*. Zürich, Manesse Verl. 1949. 533. p.
3. „Egyszer Yen Yüan és Gi Lu Konfucius mellett álltak, mikor a Mester így szólt: „Mondjátok meg nekem, mi az, amit legjobban szeretnétek?” Gi Lu kezdte: „Kocsit és lovat szeretnék, meg drága és finom prémbundát. A barátaimmal együtt használnám, és ha ők azokat tönkretennék, nem haragudnék rájuk.” Yen Yüan így folytatta: „Nem szeretnék dicsekedni a vagyonommal, sem terhére lenni másoknak.” Ekkor Gi Lu Konfuciushoz fordult: „Hallhatnánk most, hogy a Mesternek mi lenne a szíve-vágya?” A Mester így szólt: „Az öregeknek békességet szeretnék teremteni, barátaimhoz és a hozzám közelállókhöz hűséges szeretnék maradni és anyásan szeretgetném a gyermekeket.” (*Kung Futsze Gespräche. Aus dem chinesischen verdeutscht und erläutert von Richard Wilhelm*. Jena. Diderichs Verl. 1910. 47. p.
4. Lukács Gyula: A jó könyvek. (400 könyvcím). *Műszerügyi és Méréstechnikai Közlemények*, 70. szám. 2002. 55-64. p.